Evropski parlament
2019-2024

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2022/0401(APP)

23.2.2024

***

OSNUTEK PRIPOROČILA

o osnutku direktive Sveta o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES
(10788/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Sirpa Pietikäinen

Oznake postopkov

*	Postopek posvetovanja
***	Postopek odobritve
***I	Redni zakonodajni postopek (prva obravnava)
***II	Redni zakonodajni postopek (druga obravnava)
***III	Redni zakonodajni postopek (tretja obravnava)

(Vrsta postopka je odvisna od pravne podlage, ki je predlagana v osnutku akta.)

VSEBINA

Stran

OSNUTEK ZAKONODAJNE RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 5

OBRAZLOŽITEV 6

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE 8

OSNUTEK ZAKONODAJNE RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o osnutku direktive Sveta o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES
(10788/1/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

(Posebni zakonodajni postopek – odobritev)

Evropski parlament,

– ob upoštevanju osnutka direktive Sveta (10788/1/2023),

– ob upoštevanju zahteve za odobritev, ki jo je Svet podal v skladu s členom 19(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (C9-0031/2024),

– ob upoštevanju člena 105(1) in (4) Poslovnika,

– ob upoštevanju priporočila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A9-0000/2024),

1. odobri osnutek direktive Sveta;

2. naroči svoji predsednici, naj stališče Parlamenta posreduje Svetu in Komisiji ter nacionalnim parlamentom.

OBRAZLOŽITEV

Nacionalni organi za enakost so javne organizacije, ki spodbujajo enako obravnavanje v vsaki državi članici Evropske unije z zagotavljanjem neodvisne pomoči žrtvam diskriminacije, opravljanjem procesnih dejanj in/ali zastopanjem žrtev pred sodiščem, izvajanjem neodvisnih raziskav in poizvedb, objavljanjem neodvisnih poročil, zbiranjem podatkov, ozaveščanjem in podajanjem priporočil glede vprašanj, povezanih z diskriminacijo. V primerih diskriminacije na katerikoli podlagi, opredeljeni v členu 19 PDEU, med drugim tudi spola, rase in narodnosti, starosti, spolne usmerjenosti, vere ali prepričanja in invalidnosti, so k temu zakonsko zavezani. K temu so zavezani tudi, kadar gre za večplastno in presečno diskriminacijo. Glede na razvoj družbe in v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije področje uporabe načela enakega obravnavanja moških in žensk ne more biti omejeno le na diskriminacijo, temelječo na dejstvu, da je oseba enega ali drugega spola, ampak je treba upoštevati presečno in večplastno diskriminacijo.

Organi za enakost so osrednji akterji boja proti diskriminaciji v EU, zato je treba okrepiti in podpreti njihove sposobnosti za pomoč žrtvam diskriminacije in spodbujanje boja proti diskriminaciji v EU. Vrednote Evropske unije, med katerimi je tudi enakost, lahko postanejo resničnost le, če se ustrezno izvajajo v praksi. Zato je ta direktiva pomembna, saj prispeva k uresničevanju ciljev Pogodb ne le v teoriji, temveč tudi v praksi.

Organi za enakost so zaradi svojih posebnih vlog vključeni tudi v zadeve, povezane z delovnim mestom. Pri teh zadevah bi morali vedno spoštovati avtonomijo, pristojnosti in posebne pravice socialnih partnerjev ter priznane pristojnosti vseh ustreznih vladnih agencij, tudi inšpektoratov za delo, nacionalnih sodišč in/ali razsodišč, v skladu z nacionalnim pravom in prakso.

Organi za enakost so bili prvič ustanovljeni z direktivo o rasni enakosti (2000/43/ES). Organom za enakost so bile enake naloge na ustreznih področjih zaupane še s tremi poznejšimi direktivami o enakosti, in sicer direktivo o enakosti spolov pri dostopu do blaga in storitev (2004/113/ES), direktivo o enakosti spolov pri zaposlovanju (2006/54/ES) in direktivo o enakosti spolov pri samozaposlitvi (2010/41/EU).

Komisija je leta 2018 izdala pozitivno priporočilo o zavezujočih standardih za organe za enakost, v katerem je državam članicam priporočila vrsto ukrepov za izboljšanje neodvisnosti in učinkovitosti njihovih organov za enakost, zlasti v smislu njihove zmožnosti zagotavljanja, da lahko vsi diskriminirani posamezniki in skupine v celoti uživajo svoje pravice.

Kljub tem prizadevanjem pa obstoječa zakonodaja in priporočilo iz leta 2018 nista zagotovila zadostnih virov in orodij ter nista dosegla idealnega operativnega okolja za organe za enakost. Večina vprašanj, ki jih je obravnavalo priporočilo iz leta 2018, še vedno ni rešenih. Poleg tega se pogoji za učinkovito delovanje organov za enakost med državami članicami bistveno razlikujejo. Posledično je raven zaščite pred diskriminacijo za državljane po Evropi različna, asimetrična in nedosledna. Vsi državljani niso zaščiteni z enakimi standardi. To je treba hitro popraviti, razlike v ravneh zaščite med skupinami ljudi v različnih državah članicah pa morajo biti pregledne.

Da bi ta cilj dosegli, so potrebni strogi minimalni standardi za organe za enakost. Neodvisnost

organov za enakost v demokratičnih državah je osnovni pogoj za njihovo dobro delovanje. Organi za enakost in njihovo osebje ne smejo biti izpostavljeni zunanjim vplivom, to pa je treba zagotoviti z uporabo vseh možnih zaščitnih ukrepov. Organi za enakost morajo biti pri svojem delu resnično neodvisni. Zagotoviti jim je torej treba ustrezno financiranje, ki ustreza obsegu in naravi njihovih nalog, za kar pa prepogosto ni poskrbljeno. Organi za enakost se nikoli ne bi smeli znajti v takem obžalovanja vrednem položaju, v kakršnem so se znašli na primer Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) in številne druge agencije, ki jim primanjkuje osebja in sredstev, njihova delovna obremenitev in zahteve glede raziskav pa so vse večje.

Učinkovit organ za enakost ima procesno sposobnost. Trenutno organi za enakost v nekaterih državah članicah EU nimajo pravice do opravljanja procesnih dejanj na sodišču. Organi za enakost bi morali imeti pravico, da delujejo kot stranka v postopku, podajajo pripombe sodišču ali začnejo postopek v imenu ene ali več žrtev ali v njihovo podporo ali da v takem postopku sodelujejo.

Vendar vsi primeri nikoli ne pridejo na sodišče niti ne bi smelo biti potrebe za to. Da bi se omogočilo hitro in cenovno dostopno izvensodno reševanje sporov, bi morale države članice vpletenim stranem omogočiti tudi, da se odločijo za alternativno reševanje sporov, na primer s postopkom sprave in mediacije, ki ga lahko vodi organ za enakost ali drug ustrezen obstoječ subjekt, ki ni povezan z oblastmi.

Da bi organi za enakost resnično uživali pravice, ki so jim dodeljene s to zakonodajo, je spremljanje ključno. Komisija mora z izvedbenim aktom določiti seznam skupnih kazalnikov za spremljanje. Pri tem bi morala Komisija tesno sodelovati z drugimi ustreznimi inštituti. Komisija mora tudi redno ocenjevati stanje v zvezi z diskriminacijo v vsaki državi članici.

Tako kot na vseh drugih področjih politike je sodelovanje ključno. Države članice morajo zagotoviti, da imajo organi za enakost vzpostavljene ustrezne mehanizme, da lahko sodelujejo z drugimi organi za enakost v isti državi članici ter z ustreznimi javnimi in zasebnimi subjekti, vključno z organizacijami civilne družbe, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter v drugih državah članicah kot tudi na ravni Unije in mednarodni ravni. Lokalne oblasti bi morale imeti možnost, da se obrnejo na organe za enakost, ko ugotovijo primere diskriminacije na nacionalni ravni, organi za enakost pa bi morali imeti tudi pravico do sodelovanja z Evropskim inštitutom za enakost spolov (EIGE), Agencijo Evropske unije za temeljne pravice (FRA) in evropsko mrežo organov za enakost (Equinet) ter s socialnimi partnerji in inšpektorati za delo.

Državljani naše celine veliko prepogosto vidijo, da se njihove osnovne človekove pravice ne upoštevajo in ne spoštujejo. S pomočjo tega zakonodajnega predloga in minimalnih standardov, ki jih določa, bodo ljudje v vseh državah članicah lahko uživali okrepljeno raven zaščite pred diskriminacijo. Hkrati lahko države članice uporabljajo ali uvajajo zakone in druge predpise, ki so ugodnejši od minimalnih standardov, določenih v tej direktivi. Uspeh te zakonodaje je ključen za ohranitev naših temeljnih vrednot EU, zato ne smemo izgubljati časa.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalka izjavlja, da je pri pripravi osnutka poročila prejela prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
European Confederation of Independent Trade Unions
European Disability Forum
European Network of Equality Bodies
Finnish Ombudsman for Equality

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.